

ב"ה, גליון מה סיון תשמ"א

וועד העולמי ללימוד תורה לשמה

ובזכות זה נזכה להגאולה שלימה בקרוב בב"א

מערת אליהו, חיפה, ארץ ישראל

ספר ראשית חכמה

שער הקדושה פרק שביעי

זזהו ענין עסק תורה לשמה שפירשו בתיקונים (דף ב ע"א) שהכוונה הוא ליחד קודשא בריך הוא שם ידו"ד בשכינה והיינו לשמה לשם ה'

... וכשם שהשכר גדול כך העונש גדול למי וכשם שאינו קם על דרך שפי', ופירשו ענין זה בזוהר (פרשת ויקרא סוף דף כא ודף כב) זה לשונו, כד אתפלג ליליא כרוזא קאים וכריז ופתחין פתיחו כדין רוחא חד דבסטר צפון אתער ואקיש בכנור דדוד ומנגן מאליו ושבתת למלכא וקודשא בריך הוא משתעשע בצדיקיא בגנתא דעדן זכאה חולקיה מאן דאתער בההוא זמנא ואשתדל באורייתא וכל מאן דקאים בההוא זמנא אקרי חבריה דקודשא בריך הוא וכנסת ישראל ולא עוד אלא דאלין אקרון אחים ורעים ליה, דכתיב (תהלים קכב, ח) למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך, אקרון חברים, דכתיב (שיר השירים ח, יג) חברים מקשיבים לקולך. כד אתי יממא כרוזא קאים וכריז ופתחין דסטר דרומא אתפתחו ומתערין ככבים ומזלות ופתחין דרחמי אתפתחו ומלכא יתיב וקביל תושבחן, כדין כנסת ישראל וכל אינון חברים אחידן בגדפהא ומלייהו אתיין ושריין בחיקא דמלכא כדין פקיד מלכא ובספרא כתיבו כל אינון בני הכליה וחוטא דחסד אתמשך עלייהו דמההוא חוטא אתעטר בר נש בעטרא דמלכא ומניה דחלין עלאין ותתאין ואפילו בזמנא דמאריהון דדינא קיימין למידן עלמא הוא עאל בכל תרעי מלכא ולית מאן דימחי בידוי ואינון מאריהון דדינא לא דיינין עליה דינא, זכאה חולקהון דצדיקיא דמשתדלי באורייתא וכל שכן בזמנא דמלכא תאיב על מילי דאורייתא. תא חזי רזא דמלה לא קיימא כנסת ישראל קמי מלכא אלא באורייתא, דהא כל זמנא דישראל בארעא אשתדלו באורייתא כנסת ישראל שראת עמהון, כד אתבטלו ממילי דאורייתא לא יכלא

לקיימא עמהון שעתא חדא, בגיני כך בשעתא דכנסת ישראל אתערת לגבי מלכא אתקיף חילה ומלכין קדישין חזי לקבלא לון וכל זמנא דכנסת ישראל אתת לגבי מלכא ואורייתא לא אשתכח עמה כביכול תשש חילהא ווי לאינון דמחלישין חילהא דלעילא, בגיני כך זכאין אינון דמשתדלי באורייתא, וכל שכן בההיא שעתא דאצטריך בה כנסת ישראל כדין קודשא בריך הוא קארי עליה (ישעיה מט, ג) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר, עד כאן לשונו. הרי מבואר במאמר הזה החיוב עלינו לעסוק בתורה מחצות לילה ואילך כי בזה אנו נותנים כח לשכינה על ידי התעוררות התורה, שאז הקדוש ברוך הוא תאב לדברי תורה ואז השכינה אומרת חברים מקשיבים לקולך השמיעיני, כמבואר בריש פרשת פנחס, ומי שאינו קם ואינו משגיח לתת כח התעוררות לשכינה מתיש חס ושלם כח עליון, כמ"ש כביכול תשש חילהא ווי לאינון דמחלישין חילהא דלעילא. וכיוצא בזה פי' בזוהר (פרשת וישלח דף קעד ע"ב) על פסוק (משלי כד, י) התרפית ביום צרה צר כחכה על המרפה ידיו מלעסוק בתורה, זה לשונו, מאי התרפית, מאן דאתרפו ידוי מקודשא בריך הוא דלא לאתתקפא ביה והיאך יתקף בר נש ביה בקודשא בריך הוא מאן דאתתקף באורייתא דכל מאן דאתתקף באורייתא אתתקף באילנא דחיי כביכול יהב תוקפא לכנסת ישראל לאתתקפא ואי הוא יתרפי מאורייתא מה כתיב התרפית, אי איהו אתרפי מאורייתא ביום צרה צר כחכה ביומא דייתי ליה עאקו כביכול דחיק לה לשכינתא דאיהו חילהא דעלמא. ופי' זה הוא צר כח כ"ה וכן פי' שם לקמן והטעם שכיון שסמ"אל יבא לקטרג עליו והשכינה אין לה פנים של סניגוריא להשיב בעדו עומדת בדוחק ובצער והכח שלה מתצמצם ואינה נותנת כחה לתחתונים ישראל בניה כראוי. ופירש עוד שם, דבר אחר צר כחכה תא חזי בשעתא דבר נש אתרפי מאורייתא ואזיל בארחא דלא כשרא כמה בעלי דבבו זמינין ליה למהוי ליה קטיגורין ביומא דעקו ואפילו נשמתיה דבר נש דאיהו חילהא ותוקפא דיליה איהו מאריה דבבו לקבליה, דכתיב צר כחכה בגין דאיהו צר לגביה, עד כאן לשונו. ופירש זה הוא צר כחכה שנשמתו שהוא כחו הוא צר ואויב לו, ונראה לי כי בלי ספק שמי שיקום בחצות לילה ויהיה כוונתו וחשקו לתת כח לשכינה מאהבה בה כענין (ישעיה סב, ח) המזכירים את ה' אל דומי לכם, שפירש בפרשת וארא יושפע כח בנשמתו שיכול להתענות, שהרי אמרו בזוהר שהעתקנו לעיל דעבדי ליה בריה חדתא ובודאי שיחודש כח בנשמתו. ואני רואה כמה מבעלי התשובה קמים בחצות לילה ועוסקים בתורה עד היום ומתענים והכל הוא עזר אלהי עליהם, כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם ואם לאו כשם שהוא מתיש הכח העליון יותש כח נשמתו ודברים אלו הם ברורים, והארכנו בזה בשער התשובה. והטעם לזה כי הלילה ניתן לעסק התורה כמו שאמרו אין רנה של תורה אלא בלילה, הכוונה היא מחצות לילה ואילך שאז נקרא לילה שקודם חצות נקרא ליל כמבואר בתיקונים, זה לשונם שם בזוהר, רבי יוסי פתח למנצח על אילת השחר מזמור לדוד, כמה חביבא אורייתא קמי קודשא בריך הוא דכל מאן דאשתדל באורייתא רחים הוא לעילא רחים הוא לתתא, קודשא בריך הוא אצית ליה למלוליה לא שביק ליה בהאי עלמא ולא שביק ליה בעלמא דאתי. ואורייתא בעי למלעי בה

ביממא ובלייליא אמאי בגין דיהא שכיח לגבי שמא קדישא שלים כמא דלית יומם בלא ליליא ולא איהושלים אלא דא עם דא כך בעי באורייתא לאשתכחא עמיה דבר נש יומם וליליא למהוי שלימותא לגבי בר נש יומם ולילה, והא אתמר דעקרא דליליא מפלגותא ואילך ואף על גב דפלגו קדמיתא בכללא דליליא הוא אבל בפלגותא ליליא קודשא בריך הוא עאל בגנתא דעדן לאשתעשעא עם צדיקיא וכדין בעי ליה לבר נש למיקם ולמלעי באורייתא והא אתמר דקודשא בריך הוא וכל צדיקיא כלהו צייתין לקבליה, עד כאן לשונו לעניננו. ובתיקונים (דף ב) שמחצות ואילך נקרא לילה, זה לשונו, מארי תורה מסטרא דעמודא דאמצעיתא דביה חצות לילה הוה קם דוד לחברא ליה בשכינתא דאתקריאת לילה ואיהו שומר מה מלילה, ליל ה' ליל שמורים הוא לידו"ד ובגינה אתמר כל העוסק בתורה בלילה הקדוש ברוך הוא מושך עליו חוט של חסד ביום, שנאמר (תהלים מב, ט) יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי, עד כאן לשונו. הרי בפירוש מבואר כוונתנו וכן מה שאמרו רבותינו ז"ל כל העוסק בתורה בלילה הקדוש ברוך הוא מושך עליו וכו', והכוונה על בחינתה הנקראת לילה שהוא מחצות ואילך וכן מבואר גם כן במאמר שהעתקנו לעיל מפרשת ויקרא ומהמאמר הזה שהעתקנו מהתיקונים נראה בפירוש שלא יקראו מארי תורה שהם כנגד מדת יעקב אלא אותם העוסקים בה מחצות לילה ואילך כמ"ש מסטרא דעמודא דאמצעיתא דביה חצות לילה הוה קם דוד לחברא ליה בשכינתיה. והטעם שהוצרך הרשב"י לומר ענין זה הוא לפרש מלת מארי תורה שלשונו בלשון הקדש בעל תורה. והנה בחסידים וגבורים שהם כנגד חסד וגבורה כבר פירש טעם לעיל, אבל טעם לעוסקים בתורה שיקראו בעלי תורה ולא עוסקי תורה, ותירץ מפני שהם מיחדים למדת התורה עם לילה שכך דוד היה עושה שהיה קם חצות לילה לחברא ליה בשכינתיה על ידי עסק התורה ובפרט במה שביארו בזוהר (פרשת לך לך דף צב ע"ב) בענין חצות לילה אקום להודות לך, יתישב הענין יפה. וזהו ענין עסק תורה לשמה שפירשו בתיקונים (דף ב ע"א) שהכוונה הוא ליחד קודשא בריך הוא שם ידו"ד בשכינה והיינו לשמה לשם ה', ומכאן תראה גודל מעלת העוסק בתורה מחצות לילה שראוי שיקרא בעל תורה שהוא מזדווג עם התורה שהיא בת מלך ובלי ספק שהמתמיד במדה זו יתגלו לו סתרי תורה שאין האשה מגלה סתריה אלא לבעלה. ומדרש ואלה הדברים בפסוק (דברים ל, יא) כי המצוה הזאת וגו' לא נפלאת היא ממך וגו' אמר רבי שמואל בר נחמן למה הדבר דומה לבת המלך שלא היה אדם מכירה והיה למלך אהוב אחד והיה נכנס למלך בכל שעה והיתה בתו של מלך עומדת לפניו אמר לו המלך ראה איך אני מחבב אותך שאין בריה מכיר את בתו ועומדת לפניך. כך אמר הקדוש ברוך הוא לישראל ראו כמה אתם חביבין עלי שאין בריה בפלטין שלי מכיר התורה ולכם נתתיה, שנאמר (איוב כח, כא) ונעלמה מעיני כל חי, אבל אתם לא נפלאת היא ממך אלא קרוב אליו הדבר מאד. אמר להם הקדוש ברוך הוא בני אם יהיו דברי תורה קרובים לכם אף אני קורא אתכם קרובים, שכן כתיב (תהלים קמח, יד) לבני ישראל עם קרובו, עד כאן לשונו. ואחר שהתורה נמשלה לבת מלך בלי ספק כי יותר בת מלך תגלה לאהובה בלילה יותר מביום, כי בלילה הוא דרך צניעות,

וכתיב (משלי יא, ב) ואת צנועים חכמה. וכפי הנראה בתיקונים (תיקוני ז"ח) נמצא אצלינו בכתיבת יד שהקורא בתורה מחצי לילה ואילך לשם יחוד נקרא עוסק בתורה לשמה, אמר שם ולית מאן דישתדל באורייתא לסלקא שכינתא מגלותא ולחברא לה עם בעלה דאינון אטימין עיינין סתימין לבא ובגין דא קלא נפיק בכל ליליא כד נחית קודשא בריך הוא בגנתא דעדן דסלקין והוא קלא אמר מא אקרא זיל ואימא דישתדלון באורייתא לחברא שכינתא עם קודשא בריך הוא כגוונא דדוד דאמר (תהלים קלב, י) אם אתן שנת לעיני וגו' עד אמצא מקום לה', ואיהו הוה אשתדל באורייתא דאתמר בה (משלי פ, ח) ואל תטוש תורת אמך עם בעלה וכו', ואמר לקמיה ועל אלין דלא משתדלין בה לשמה רוחא דקודשא דאיהי שכינתא לא שריא עלייהו, ושאר לשונו העתקנו בשער האהבה. וכן אמר בתיקונים (דף ב ע"א) ואלין דלא משתדלין בה לשמה אתמר בהון (דברים כו, ו) שלח תשלח את האם, את לרבות שם ידו"ד דאסתלק עמה מהווא בר נש, עד כאן לשונו:

(המשך אי"ה בגליון הבא)